Ekstraktmorfoloogia meetodiga tuletatud keeletehnoloogia vadja sõnavara näitel

Kristian Kankainen 2019

Sisukord

1	Sisse	ejuhatus	4
2	Teo	reetilised lähtekohad	6
	2.1	Arvutimorfoloogia eesmärk ja lingvistiline motiveeritus	6
	2.2	Paradigmaatiline morfoloogia	11
	2.3	Vadja kirjakeel ja normatiiv	12
	2.4	Ortograafia	12
	2.5	Morfofonoloogia	13
	2.6	Klassikaline paradigmaatiline morfoloogia	13
	2.7	Morfeemi staatus ja definitsioon	13
	2.8	Muuttüüp, tüüpsõna ja muutkond	13
3	Ekst	raktmorfoloogia meetod	15
	3.1	Sissejuhatus	15
4	Vadj	a morfoloogiliste tüüpsõnade analüüs	17
	4.1	Ekstraktmorfoloogiaga leitud tüüpsõnad	17
	4.2	Põhivormid ja analoogiavormid	17
		4.2.1 Käändsõnad	18
		4.2.2 Tegusõnad	18
	4.3	Üks võimalik muuttüüpide süsteem	18
	4.4	Muuttüüpide produktiivsus	18
5	Prog	grammkoodi tuletamine	19
	5.1	Keskne kirjeldus Lexical Markup Framework vormingus	19
		5.1.1 Sõnaartiklite esitamine LMFis	20
		5.1.2 Tüüpsõnamallide esitamine LMFis	20
	5.2	Grammatical Framework morfoloogiakomponent	20
		5.2.1 Leksikon	20
		5.2.2 Muuttüübid	20
		5.2.3 Arutelu	20
	5.3	Integreerimine Giella-taristuga	21
		5.3.1 Leksikon	21
		5.3.2 Muuttüübid	21
		5.3.3 Õigekirjakontrollija	22
		5.3.4 Arutelu	22
6	Kok	kuvõte	23
7	Põh	imõisted ja lühendid	24
8	Kiri	andus	25

9 The use of Extract Morphology for Automatic Derivation of Language Tec		
	nology for Votic	27
10	Lisad	28

1 Sissejuhatus

Magistritöö esimene eesmärk on luua H. Heinsoo Sõnakopittöjas esitatud sõnavarast morfoloogiline sõnastik, mis sisaldab sõnavara kõiki muutvorme. Selleks vajalik arvutimorfoloogiline kirjeldus ehitatakse sellisel moel, et see taandub tüüpsõnade muutvormitabelite esitamisele, mitte grammatiliste reeglite esitamisele. Niiviisi ehitatud teooriavaba(m) arvutimorfoloogiline kirjeldus võimaldab luua erinevaid keeletehnoloogiaid automaatselt programmkoodi tuletamise teel. Esitatakse kolme tehnoloogia automaatset tuletamist: 1) ühe keeletehnoloogilise taristusse integreerimise kaudu õigekirjakontrollija, 2) vadja keele arvutimorfoloogia moodul ühe loomulike keelte grammatikate koostamiseks mõeldud programmeerimiskeelele ja 3) morfoloogia tehnoloogiaülene kirjeldus ühe rahvusvahelise standardi abil.

Kuna kõik tuletatud keeletehnoloogia edaspidine täiendamine ja täpsustamine käib ainult lekseemide muutvormitabelite täiendamise ja täpsustamise kaudu, peab esimese eesmärgi juurde lisama seda, et magistritöös loodud leksikograafiline süsteem võimaldab keeleaktivistide rühmal töötada oma sõnavara ja keeletehnoloogia kallal edaspidi ka ilma spetsialistist keeleteadlase ja keeletehnoloogi abil. Kas seda vadja keele puhul ka juhtub, jääb tuleviku näidata.

Magistritöö teine eesmärk on analüüsida leitud tüüpsõnad mitmel viisil: 1) kirjeldada nende morfofonoloogiat keeleajalooliste arengute taustal, 2) leida tüüpsõnade põhivormid ja analoogiavormid, 3) esitada üks võimalik muuttüüpide süsteem ja võrrelda seda seni esitatutega ja viimalt 4) analüüsida muuttüüpide produktiivsust.

_

Magistritöö loob viisi ehitada arvutimorfoloogia puhtalt lekseemide sõnavormide esitamise teel ning teisendada ehitatud arvutimorfoloogilise mudeli automaatselt kahte keeletehnoloogilisse raamistikku.

Magistritöö kasutab loodud süsteemi selleks, et kirjeldada vadja keele normatiivsed morfoloogilised tüüpsõnad.

Tööd ajendab mõtteviis minimeerida tööd: loodud normatiivne morfoloogiline tüübistik on aluseks automaatselt tuletatud keeletehnoloogiale, kui normatiiv muu-

tub, muutub ka keeletehnoloogia. Töö paneb leksikaalse ressursi esikohale ja kõik leitud sisulised vead õiendatakse otse ressursis, mitte keeletehnoloogilistes tarkvarades eraldi.

2 Teoreetilised lähtekohad

Kuna töö opereerib arvutilingvistika, deskriptiivse ja dokumentaalse lingvistika ääremail, peame selgitama töö teoreetilised lähtekohad. Siinsele kompendiumiks on ka põhimõisted seletatud pt 7 Põhimõisted ja lühendid.

Töö püüdleb olla võimalikult teooriavaba, lastes vadja lekseemide sõnavormide tähtkoostised ise määrata nende paradigmade koostamisreeglid. (See on olla deduktiivne esialgse morfoloogia postuleerimises, vastandudes induktiivsele, s.o mingist grammatilisest kirjeldusest lähtudes.)

Tööl on siiski teoreetilised lähtekohad, mis tulenevad ühelt poolt arvutimorfoloogia nõuetest ja teisalt klassikalisest paradigmaatilisest morfoloogiakäsitlusest. Järgmiselt püüan argumenteerida, et arvutimorfoloogia ei pea olema mingist lingvistisest teooriast ajendatud. Seejärel tutvustan tööle kõige lähedamini asetsevat morfoloogilist käsitlust.

2.1 Arvutimorfoloogia eesmärk ja lingvistiline motiveeritus

Arvutimorfoloogia eesmärgiks on siin töös valitud moodustada elektroonse vormisõnastiku:

"Üks täielik vormisõnastik peaks esitama kõigi sõnade kõik muutevormid koos vastava grammatilise iseloomustusega. Ainult siis saab kasutaja sõnastikust ilma mingi vaevata ja täiesti kindlalt teada, milline on vajalik vorm antud sõnast või millise sõna millise vormiga on tegemist tundmatu sõnavormi puhul." (Viks 1992 lk 7).

Sellist vormisõnastikku võib moodustada erinevatel viisidel. Näiteks leksikaalse andmebaasina, kus iga lekseemi puhul on nenditud kõik selle muutevormid koos vastava grammatilise iseloomustusega, või näiteks reeglite komplektina, mida rakendades saab koostada lekseemi muutvorme vastavalt nende grammatilistele iseloomustustele.

Matemaatilises mõttes kujutab vormisõnastik vaid *seost* muutevormide ja nende vastavate grammatiliste iseloomustuste vahel.

Arvutimorfoloogiad võivad seda seost (või vormisõnastiku funktsionaalsust) realiseerida arvutuslikult erinevatel viisidel ja ei pea olema lingvistilis-grammatiliselt motiveeritud. Kuna üks täielik vormisõnastik on mahult niivõrd suur (kui mitte lõpmatult suur), on selle mahu kompaktsem ja ülevaatlikum esitus peamiseks motivatsiooniks organiseerida selle koostamise reeglite abil, mis on ühel või teisel moel põhjendatud lingvistiliste-grammatiliste reeglipärasustega.

Eelmise sajandi keskpaiku jagas Charles Francis Hockett kõik seni Ameerikas sajandi algusest saadik ilmunud grammatikad kahe üldise mudeli järgi, IA (ingl. *Itemand-Arrangement*, üksus ja distributsioon v järjestus v korraldus) ja IP (ingl. *Item-and-Process*, üksus ja protsess ehk protsessimorfoloogia). Kõrvalmärkusena tõi ta välja ka kolmanda, "vanema ja väärikama" mudeli, WP (ingl. *Word-and-Paradigm*, sõna ja paradigma), aga jättis selle oma käsitlusest välja (Hockett 1954, lk. 210). Hockett võrdleb IA ja IP mudelite eeliseid ja argumenteerib, et IA toonane populaarsus seisneb eeskätt selles, et ajastu eelistab formaalseid mudeleid. Kuna IA-mudel oli juba formaliseeritud tahtis Hockett nüüd formaliseerida sellest vanema IP-mudeli (Hockett 1954, lk. 214) ning sellest sai hiljem, Fred Karlssoni sõnade järgi, generatiivse lingvistika peamiseks mudeliks (Karlsson *et al.* 2002, lk. 126).

IP-mudel põhineb (morfoloogilise) protsessi mõistel, millega ühest algvormiks valitud kujust (ingl. *base*) luuakse teine vorm (Hockett 1954, lk. 210). IA tekkis vastureaktsioonina IP protsessimõiste suunalisusele – enam ei tahetud tõsta esile üht vormi algsemaks teistest vormidest (Hockett 1954, lk. 211). IA põhineb morfeemi mõistel, mida Hockett iseloomustab kui keele väikseimat grammatiliselt olulist üksust, ja selle distributsiooni määramisel (Hockett 1954, lk. 212). Hocket nendib, et ka IA mudeli puhul tuleb siiski teha kohati suvalisi valikuid selle üle, mis kuulub morfeemi tasandile ja mis kuulub distributsiooni tasandile (Hockett 1954, lk. 212).

Gregory Stump on arendanud Hocketti IP ja IA kaheksjagamise klassifikatsiooni edasi tänapäevaste morfoloogiliste teooriate põhjal. Nimetades IAd ümber leksikaalseks (ingl. *lexical*) ja IPd inferentsiaalseks (ingl. *inferential*) lisab ta klassifikatsioonile

veel sisemise telje: inkrementaalsed (ingl. *incremental*) ja realiseerivad (ingl *realizational*) teooriad. (Stump 2001, lk 1-2)

Inkrementaalsete teooriate järgi lisandub iga (olgu IA puhul leksikaalselt loetletud või IP puhul inferentsiaalse reegliga tuletatud) morfosüntaktilise tunnuse puhul sõnale ka selle vormiline eksponent (Stump 2001, lk. 2). Vormilised eksponendid on üks-üheses seoses grammatiliste tunnustega ja need väljenduvad ükshaaval elik inkrementaalselt.

Realiseerivate teooriate juures ei pea vormiline eksponent iga morfosüntaktilise tunnuse puhul eraldi ja koheselt väljenduma, vaid vormiline väljendus võib realiseeruda tunnuste suuremate komplektide puhul või üldse kui sõna kõik tunnused on teada (Stump 2001, lk. 2).

Realiseerivad teooriad võimaldavad niiviisi suurema paindlikkuse vormiliste väljendujate *realiseerimisel*, loobudes vormiliste väljendujate üks-ühesest seosest morfosüntaktiliste tunnustega.

Stumpi jagab oma klassifikatsiooni järgi Lieberi morfoloogilise teooria leksikaalseks ja inkementaalseks. Halle ja Marantzi distributsioonilise morfoloogia teooria leksikaalseks ja realiseerivaks. Steele'i artikuleeritud morfoloogia teooria esindab inferentsiaalset ja inkrementaalset suunda. (Stump 2001, lk. 2–3).

Stumpi enda ja Matthewsi, Zwicky ning Andersoni teooriaid nimetab ta WP teooriateks, mis on inferentsiaalsed ja realiseerivad (Stump 2001, lk. 3).

Robert Beard on nimetanud ülaltoodud viimaste autorite arendatud realiseerivaid teooriaid eru-morfoloogiaks (ingl. 'split' morphology) (Beard 1987, lk. 20) ja pakkunud välja morfoloogia veel võimsama eraldamise, mis põhineb tema morfoloogia lahususe hüpoteesil (ingl. Separation Hypothesis) (Beard 1995).

Morfoloogia lahususe hüpoteesil põhinevate teooriate ja realiseerivate (eru-)morfoloogiateooriate vahe on fundamentaalne ja lähtub nende käsitlusest süntaksi ja semantika vahekorrast. Kõige ilmekalt paistab nende vahe morfeemi definitsioonis, küsimuses kas morfeem on keele väikseim vormiline tähenduslik üksus või mitte.

Beardi teoorias ei ole morfeem grammatiliselt tähenduslik, vaid defineeritud kui mistahes muutusena lekseemi fonoloogilises kujus (Beard 1987, lk. 31). Seega on tema

teoorias ainult lekseemid tähenduslikud märgid ning grammatilised afiksid (morfeemid) on seda vaid sattumuslikult (Beard 1987, lk. 17).

Käesolevas magistritöös rakendatud ekstraktmorfoloogia on oma organisatsiooni suhtes sõna ja paradigma mudel, aga selle käsitus morfeemist on lähedasem Beardi teooriale.

Arvutilingvistikas on arvutimorfoloogiat üldiselt organiseeritud klassikalise morfeemikäsituse järgi. Seda ilmestab hästi Lauri Karttunen, kes nendib inimkeele mudeldamise puhul arvutimorfoloogias kaks väljakutset: 1) morfotaktika ehk sõnast väiksemate üksuste kombineerumine ja 2) morfoloogilised vaheldused ehk sõnast väiksemate üksuste kuju olenemine nende ümbritsevast kontekstist (Karttunen 2003).

Mille mõlemad väljakutsed viitavad otseselt klassikalisele morfeemikäsitusele.

Karttuneni artikkel on vastus Stumpi teooriale ja ta näitlikustab selles kuidas Stumpi teooria on võimalik rakendada kasutades lõplike automaatide formalismi.

Karttunen toob välja olukorra, et arvutimorfoloogiad põhinevad arvutuslikel formalismidel, millega nad implementeerivad morfoloogiaid ja mitte ei põhine otse mingil lingvistilisel teoorial. Ta ütleb et morfoloogiauurija üllitiste peamine eesmärk on olla veenev, et tema teooria annab läbinägelikuma (ingl. *insightful*) ja elegantsema kirjelduse kui teised teooriad ja formalismid (Karttunen 2003, lk. 2). Praktilised küsimused nagu sõnavaraline katvus, arvutuskiirus ja mälumaht ei ole relevantsed akadeemilisele morfoloogiauurijale (Karttunen 2003, lk. 2).

Seega võib öelda, et arvutimorfoloogia on laiem kui lingvistiline morfoloogia, kuna esimest ei piira mitte teooria, vaid arvutusliku meetodi võimsus. Karttunen tõestab
artiklis, et Stumpi inferentsiaalne-realiseeriv teooria on taandatav lõplike automaatide formalismi arvutusvõimsusele.

Sellest võib järeldada, et arvutilingvistikas on lingvistilise teooria roll pigem olla ajendiks kui tõetruuks postulaadiks, kuigi kindlasti on teooria ja selle implementatsioonilise praktika vahekord raskesti eraldatavad ja ajas muutuvad. Kuigi tendentsi tõetruuduse vähenemisele võib siiski täheldada tänapäeval ka Kimmo Koskenniemi töös, kus ta on hiljuti oma taandatud kahetasemelises morfoloogiamudelis püüdnud morfofoneemi mõiste juures loobuda selle tähendusliku külje lingvistilisest realismist,

omastades seda puhtalt vormile:

"Morphophonemes are represented just as the *combinations of the corres-*ponding letters (or phonemes) which we can observe in the surface forms.

On the one hand, such an interpretation of morphophonemes is crude, but on the other hand, it is a fact that anybody can observe." (Koskenniemi 2013, lk 157)

Sügavama epistemoloogilise põhjuse, miks arvutimorfoloogiaid on ajendanud pigem lingvistiline motivatsioon ja mitte arvutusteoreetilised võimalused, arvab siinkirjutaja leiduvat strukturaalse lingvistika formaliseerimisperioodi alguses, mis algas enne arvutusmasinate leiutamist (1940.–1960.-ndateil aastatel) ja ammu enne arvutite arvutus- ja mälumahtuvuse võimsuse plahvatuslikku suurenemist (1980.–2000.-ndail).

Formaalseid teooriaid ja seega teooriate formaliseerimist peetakse teaduse lipulaevaks (Auroux et al. 2006, lk. 2026). Teooriate formaliseerimisprotsessi jagab Pieter Seuren neljaks etapiks, kus esimene koosneb uuritava ainese tüüpide (ehk kategooriate) leidmisest ning nendele esituskuju määramisest (Auroux et al. 2006, lk. 2027). (Teisisõnu tegeleb see type-token distinction'i probleemiga). Teine etapp käib sageli käsi-käes esimese etapiga ja hõlmab tüüpide taksonoomia määramist, ehk selle määramist, mis andmed kuuluvad mis tüübi alla millal ja mis tingimustes (Auroux et al. 2006, lk. 2027). Kolmas etapp koosneb struktuuri määramisest tüüpide esinemisele, elik kuidas kategooriaid on võimalik omavahel kombineerida (Auroux et al. 2006, 2027 jj) näiteks puu- või sõltuvusstruktuuride abil. Neljas ja viimane etapp koosneb ühe ennustava ja kirjeldava väärtusega formaalse teooria ülesseadmisest algoritmina ehk sammsammulise tegevusjuhisena (Auroux et al. 2006, lk. 2031).

Arvutimorfoloogia on arvutiprogramm (või mitme programmi komplekt), mis tahest-tahtmata hõlmab seelaadset formaalset sammsammulist tegevusjuhist.

Probleem, miks arvutimorfoloogiad juhinduvad lingvistilistest teooriatest ja mitte puht-arvutuslikest võimalustest asub formaliseerimisprotsessi 3. ja 4. etapi vahel. Millisel viisil tuleb põhjendada struktuuri määravaid reegleid?

Zellig Harris (kes oli Noam Chomsky juhendaja) kirjeldab oma *magnum opus* teoses grammatika formaliseerimise lähenemist, mis põhjendab strukturaalsete reeglite määramise ühe formaalse avastamismenetluse abil keeleainese korpusesinemustest. See on, formaalse teooria sammsammulised reeglid tuletatakse puhtalt struktuuride esinemistest korpusanalüüsi teel. Selline väga töömahukas grammatika loomise menetlusviis sai tema kaasaegsetelt kõva kriitikat olles nii ilmselgelt ebarealistlik ja ebapraktiline. Harris oli tundlik kriitikale ja mainib oma raamatu lõpus viisi, kuidas korpusesinemustest eraldi püstitatud reegleid saab hoopis vastupidises suunas *testida* korpustekstide peal. See pani aluse generatiivsele grammatikale, mida arendas edasi tema kasvandik Noam Chomsky teoses *Syntactic Structures* (1957). (Auroux *et al.* 2006, lk. 2031).

Eelnevaga olen ma tahtnud öelda seda, et arvutimorfoloogiate koostamispõhimõtted põhineda (morfotaktilistel) reeglitel ja mitte puhtalt muutvormide nentimisel korpuse põhjal, on eeskätt ajalooliste traditsioonide järjepidevus. Käesolev töö ei järgi neid traditsioone.

2.2 Paradigmaatiline morfoloogia

Matthews tõstab esile kaks WP-mudelit: klassikaline ja uus. Klassikaline kuulub X ajastusse ja selle kõrghetk oli õpikutes X sajandil, ajal kui keelt õpetati kooloniates (Matthews 1991 lk X). Uue rajas Matthews ja seda on Karttuneni sõnul edasi arendanud Zwicky, Anderson ja Stump (Karttunen 2003 lk 2).

Klassikaline on lähedasem siinses magistritöös rakendatud ekstraktmorfoloogiale. Klassikalise ja strukturalistlike lähenemiste suurim vahe seisneb kahes asjaolus.
Eeskätt ei näinud klassikalised grammatikud sõnast väiksemat ja tähenduslikku üksust. Arvestati ainult vormikülje üksustega, tähtede-foneemide ja silpidega. Sõna oli väikseim tähenduslik element keeles ja seda nähti tervikuna, hõlmates terve oma paradigma kuuluvaid vorme. (Matthews 1991 lk X–Y)

Matthews toob välja (klassikalise) paradigmaatilise suuna kolm head omadust. Õpikutes ja grammatikates välja toodud reeglid, mille abil sai ühe lekseemi paradigma moodustada, opereerisid ainult sõnavormide tähtkoostisel. Näiteks võidi ühe sõnavormi lõputähti asendada teiste tähtedega, et saada teine sõnavorm. Et asendatavatele tähtkoostistele ei omandatud mingit tähendust, näitlikustab see, et mõne reegli algvormiks võidi valida selline sõnavorm, mis oma tähtkoostise poolest kõige paremini sobis. (Matthews 1991 lk X–Y).

2.3 Vadja kirjakeel ja normatiiv

Vadja keelele ei loodud kirjandust 1930-ndateil, nagu seda tehti Nõukogude Liidus näiteks karjala, vepsa ja isuri keele jaoks.

Siiski on vadja keelel hulganisti lingvistilisi kirjeldusi, nagu grammatikaid (mh Ahlqvist 1856; Airila 1934; Tsvetkov 2008; Ariste 1968; Маркус ja Рожанский 2011), sõnaraamatuid (mh Tsvetkov 1995; Ariste 1943; Laakso 1989; Raag 1982; Pomberg ja H. Heinsoo 1991; Grünberg *et al.* 2013; Heinike Heinsoo 2015) ja ka etnograafilisi töid (mh Kass 1961; Mälk 1977).

Kirjeldused ei aita siiski kaasa tänapäeva keeleõppija küsimustele *kuidas kirjutatakse sõna TÜTTÖ mitmuse omastavas?*. Selleks on vaja tänapäevase vadja keele morfoloogia standardiseerimist ehk normatiivset kirjeldust.

Käesolev töö ei pürgi looma lõplikku normatiivi, kuivõrd ta loob süsteemi, mis oskab vastata morfoloogilistele küsimustele. Aga loodud süsteemi peamine eesmärk on siiski võimaldada muuta ja jätkata tööd normatiivi arendamiseks ja mille ümber saaks keeleaktivistid ise koonduda, ilma et selleks oleks niivõrd vaja ei lingvistilist ega keeletehnoloogilist spetsialisti.

Püüd luua vadja morfoloogiale normatiivne alus lihtsustab paljudele küsimustele vastusi leida, nt mis käändeid arvestada. Siiski on tööga loodud *keeletehnoloogia tuletamise süsteem* avatud ka teistsugustele lähenemistele keeleainesele.

2.4 Ortograafia

On järgitud Heinsoo loodud ortograafiat mille jaoks on Kankainen teinud vadja klaviatuuripaigutise (Kankainen, ilmumas). Vadja erinevatest kirjaviisidest on kirjuta-

nud Ernits 2010 ja erinevatest kirjakeele loomise pürgimistest Ernits 2006.

2.5 Morfofonoloogia

Tavaliselt jagatakse arvutilingvistikas morfoloogia ja fonoloogia eraldi nii, et morfoloogia tasandil on abstraktne esitus, nn morfofoneemid, mille pindesitused tulenevad eraldi fonoloogilistest reeglitest.

Niiviisi saaks esitada mõlemad fonoloogilised vormid *tšiuttoa* ja *tüttöä* ühe ja sama morfoloogilise kujuga TšIUTTO+A ja TÜTTÖ+A. Kusjuures käändelõpu +A pindesitus *a*-na või *ä*-na sõltuks vastavalt sellest, kas lemmas esineb tagapoolsed või eespoolsed vokaalid.

See töö ei arvesta morfofonoloogilise tasandiga. Peatükis 4.3 näidatakse üht võimalikku viisi koondada tüüpsõnu kokku abstraktsemal tasandil, mis mingil määral arvestab ka morfofonoloogilisi reeglipärasusi.

2.6 Klassikaline paradigmaatiline morfoloogia

Sõna kui selle vormide tervik; pedagoogiline praktika ja paradigma üldistuse ülekantavus uutele sõnadele Matthews 1991. Matthewski jätab mudeli vormipõhiseks ja mitte morfeemipõhiseks, selle kohta edasi järgmises allosas.

2.7 Morfeemi staatus ja definitsioon

Morfeemi ei käsitleta siin töös levinud lingvistilisest seisukohast kui *väikseimat tähenduslikku üksust*, vaid klassikalistele paradigmaatilistele lähenemistele omaselt kui *mistahes tähtkoostise muutust, millega kaasneb tähenduslik muutus* (Beard 1987; Beard 1995). Morfeemipõhist suunda ajab nt Stump 2001.

2.8 Muuttüüp, tüüpsõna ja muutkond

Eesti traditsiooni järgi on muuttüüp tüüpsõnast üldisem. Kuidas siin töös terminoloogiliselt ümber käia, kas *muuttüüp* või *tüüpsõnamall*?

Muuttüübistik sõltub selle aluseks võetud klassifikatsioonist, ekstraktmorfoloogiat võiks vaadata kui lihtsalt üht väga formaalselt defineeritud muuttüübistikku.

Huldenil on omakorda üks väga formaalne viis, kuidas vähendada ekstraktmorfoloogiaga leitud muuttüüpide arvu. Kas see on hoopis muuttüübistik?

3 Ekstraktmorfoloogia meetod

See osa kirjeldab töös rakendatud ekstraktmorfoloogia meetodit. Töö kasutab ekstraktmorfoloogiat kaheks otstarbeks, esiteks vadja keele morfoloogiliste tüüpsõnade väljaselgitamiseks ja kirjeldamiseks ja teisalt programmkoodi automaatseks tuletamiseks saadud kirjelduse põhjal. Neid kahte rakendust kirjeldatatakse lähemalt vastavates peatükkides *Vadja morfoloogiliste tüüpsõnade analüüs* ja *Programmkoodi tuletamine*.

3.1 Sissejuhatus

Ekstraktmorfoloogia on juhendatud masinõppe meetod, mis üldistab lekseemide muutvormitabeleid ja eraldab neist tüüpsõnamallid. See on *juhendatud*, sest sisendiks olevad muutvormitabelid peavad olema korrektselt koostatud.

Selles töös käsitletakse meetodi abil saadud mudelit siiski pigem lihtsa kirjeldusena. See on tüüpsõnakirjeldus, mis on osa sõnastikust – lekseemi paradigma kirjeldusena. Ja sellest kirjeldusest

Tüüpsõnamall koosneb muutvormide mallidest ja vastab seega morfoloogilise paradigma mõistele. Tüüpsõnamalli abil on võimalik moodustada ka tundmatu sõna kõik muutvormid. Kuna kaks või enam lekseemi võivad jagada üht ja sama tüüpsõnamalli (s.o kuuluda sama paradigmasse), on võimalik ekstraktmorfoloogia meetodiga üldistada lekseemide iseärasusi ja luua nendest tüüpsõnade produktiivsuse mudeli. Produktiivsusmudeliga on võimalik ennustada uue ja tundmatu sõnavormi kuuluvust ühe või teise tüüpsõna alla.

Veel ilma detailidesse takerdumata näitlikustatakse siinkohal lugejale meetodi sisendit ja väljundit. Sisendiks on ühe lekseemi muutvormitabel tervikuna (vt tabel 1). Väljundiks on meetodi poolt leitud tüüpsõnamall (vt tabel 2). Tabelitele viidatakse alljärgnevas tekstis mitmel korral.

muutvorm	tunnused	ühisosajada	muutvormimall	tunnused
katto	SG NOM	<u>kat</u> t <u>o</u>	$x_1 + t + x_2$	SG NOM
katod	PL NOM	<u>kat o</u> d	$x_1 + x_2 + d$	PL NOM
kato	SG GEN	<u>kat o</u>	$x_1 + x_2$	SG GEN
kattoi	PL GEN	<u>kat</u> t <u>o</u> i	$x_1 + t + x_2 + i$	PL GEN
kattoje	PL GEN	<u>kat</u> t <u>o</u> je	$x_1 + t + x_2 + je$	PL GEN
kattoa	SG PART	<u>kat</u> t <u>o</u> a	$x_1 + t + x_2 + a$	SG PART
kattoi	PL PART	<u>kat</u> t <u>o</u> i	$x_1 + t + x_2 + i$	PL PART
kattoite	PL PART	<u>kat</u> t <u>o</u> ite	$x_1 + t + x_2 + ite$	PL PART
kattose	SG ILL	<u>kat</u> t <u>o</u> se	$x_1 + t + x_2 + se$	SG ILL
kattoise	PL ILL	<u>kat</u> t <u>o</u> ise	$x_1 + t + x_2 + ise$	PL ILL
kattoz	SG INE	<u>kat</u> t <u>o</u> z	$x_1 + t + x_2 + z$	SG INE
kattoiz	PL INE	<u>kat</u> t <u>o</u> iz	$x_1 + t + x_2 + iz$	PL INE
katosse	SG ELA	<u>kat</u> <u>o</u> sse	$x_1 + x_2 + sse$	SG ELA
kattoisse	PL ELA	<u>kat</u> t <u>o</u> isse	x_1 + t + x_2 + isse	PL ELA
katolle	SG ALL	<u>kat o</u> lle	$x_1 + x_2 + \text{lle}$	SG ALL
kattoille	PL ALL	<u>kat</u> t <u>o</u> ille	$x_1 + t + x_2 + ille$	PL ALL
katol	SG ADE	<u>kat o</u> l	$x_1 + x_2 + 1$	SG ADE
kattoil	PL ADE	<u>kat</u> t <u>o</u> il	$x_1 + t + x_2 + il$	PL ADE
katolte	SG ABL	<u>kat</u> <u>o</u> lte	$x_1 + x_2 + lte$	SG ABL
kattoilte	PL ABL	<u>kat</u> t <u>o</u> ilte	$x_1 + t + x_2 + ilte$	PL ABL
katossi	SG TRAN	<u>kat o</u> ssi	$x_1 + x_2 + ssi$	SG TRAN
kattoissi	PL TRAN	<u>kat</u> t <u>o</u> issi	$x_1 + t + x_2 + issi$	PL TRAN
kattossaa	SG TERM	<u>kat</u> t <u>o</u> ssaa	x_1 + t + x_2 + ssaa	SG TERM
kattoissaa	PL TERM	<u>kat</u> t <u>o</u> issaa	x_1 + t + x_2 + issaa	PL TERM
katoka	SG COM	<u>kat</u> <u>o</u> ka	$x_1 + x_2 + ka$	SG COM
kattoika	PL COM	<u>kat</u> t <u>o</u> ika	$x_1 + t + x_2 + ika$	PL COM

Tabel 1: Sisendi muutvormide tabel koos morfoloogiliste tunnustega.

Tabel 2: Väljundi tüüpsõnamall (kusjuures $x_1=kat$ ja $x_2=o$ vastab mallist leitud ühisosajadale).

4 Vadja morfoloogiliste tüüpsõnade analüüs

See osa kirjeldab ekstraktmorfoloogiaga leitud vadja keele morfoloogilisi tüüpsõnu ja analüüsib nende vastavust vadja keele grammatikatega (?) ja ajaloolise morfoloogiaga (?).

4.1 Ekstraktmorfoloogiaga leitud tüüpsõnad

See alaosa loendab leitud tüüpsõnad sõnaliigiti. Analüüsitakse tüüpsõnade alla kuuluvaid sõnu struktuurselt (kui mitu silpi, silpide struktuur).

Analüüsidest on võimalik luua arvutikirjeldus hüpoteetilise vadjakeelse sõna üle õigekirjakontrollija jaoks.

4.2 Põhivormid ja analoogiavormid

Selles osas selgitatakse välja vadja keele tüüpsõnade põhi- ja analoogiavormid sõnaliigiti. Seda püütakse teha formaalselt põhinedes vaid ekstraktmorfoloogiaga leitud tüüpsõnamallidele.

M. Erelt, T. Erelt ja Ross 2007 järgi "[p]õhivormid on need vormid, mida pole võimalik teiste vormide alusel tuletada ning mille moodustamiseks tuleb iga sõnatüübi korral anda vastavad reeglid." ja "[a]naloogiavormid on vormid, mida saab moodustada mingi põhivormi analoogial."

Tegelikult on ekstraktmorfoloogia leitud LCS ainus põhivorm ja kõik muutvormid on sellest tuletatud analoogiavormid. Kuna aga läänemeresoome keelte keeleteaduses ei ole katkendlike põhivormide kasutamine traditsioonis (nagu seda on nt araabia keelte puhul), püütakse siin leida traditsioonilise käsitluse järgi põhi- ja analoogiavormid.

4.2.1 Käändsõnad

4.2.2 Tegusõnad

4.3 Üks võimalik muuttüüpide süsteem

Silfverberg ja Hulden (2018) on kirjeldanud üht võimalikku formaalset viisi, kuidas ekstraktmorfoloogia tüüpsõnade arvu vähendada. Siin alaosas esitatakse selle põhjal loodud vadja muuttüübistik ja võrreldatakse seda Eesti muuttüüpide traditsiooniga.

Eesti muuttüüpide traditsioonist on kirjutanud mh Viks 2018.

4.4 Muuttüüpide produktiivsus

Kristiina Kross (Ross) nimetab produktiivsuseks "mingi morfoloogilise nähtuse võimet allutada endale uusi sõnu" (Kross 1984). Siin allosas seatakse eelmises osas leitud muuttüübid pingeritta selle järgi, kui mitu tüüpsõna nendele allub.

Kas selleks on vaja defineerida, mis on *uus sõna*? Näiteks kõik uuemad vene keele laenud.

Kas produktiivsuse pingerida on võimalik jagada mingi kriteeriumi järgi avatuteks ja suletuteks muuttüüpideks?

5 Programmkoodi tuletamine

Programmkoodi tuletamise all peetakse siin töös silmas mistahes protsessi, mille käigus tuletatakse mingi üldisema kirjelduse põhjal programmkoodi ühe või mitme konkreetse programmeerimiskeskkona jaoks.

Üldine kirjeldus (või teisisõnu ontoloogia) kirjeldab faktuaalselt *mida* ning tuletatud programmkood kirjeldab konkreetselt *kuidas* seda teadmist rakendada.

Töös kasutatakse keskseks kirjelduseks leksikaalset ressurssi, mille peamine osa koosneb ekstraktmorfoloogiaga leitud tüüpsõnade mallidest.

Keskse kirjelduse leksikaalset ressurssi hoitakse rahvusvahelise standardi vormingus *Lexical Markup Framework* (ISO/TC 37/SC 4 2007).

Programmkoodi tuletavad nn generaatorid. Töös esitatakse kaht generaatorit, üks programmeerimiskeele Grammatical Framework jaoks ning teine Giella keeletehnoloogilise taristu integreerimise jaoks. Generaatorid on kirjutatud programmeerimiskeeles XQuery.

5.1 Keskne kirjeldus Lexical Markup Framework vormingus

Sissejuhatav tekst, mis on e-sõnastike ja leksikaalsete andmebaaside rahvusvaheline standard Lexical Markup Framework (ISO/TC 37/SC 4 2007) ja milleks seda kasutatakse. (märksõnu: semantika eeldefineeritud märgenduskeel; koostöövõime)

Standardi märgenduskeel koosneb mitmest eriotstarbelisest laiendimoodulist (vt nt Francopoulo 2013). Siinne töö kasutab kahte: morfoloogia moodul (*LMF Morphology Extension*) ja morfoloogiliste paradigmade moodul (*LMF Morphological Pattern Extension*).

Morfoloogiamooduli eesmärgiks on kirjeldada morfoloogiat mahu kaudu, s.o kirjeldada lekseemi loendades kõiki selle muutvorme.

Morfoloogiliste paradigmade mooduli eesmärgiks on seevastu kirjeldada sisu kaudu, s.o kirjeldada neid kriteeriume ja reegleid, millega saab moodustada kõik ühe lekseemi muutvormid. Selles töös kirjeldatakse ekstraktmorfoloogia tüüpsõnamalle antud mooduliga.

Sama nähtuse kirjeldamine nii mahus kui ka sisus võib tunduda liigsena, ent niiviisi võimaldatakse rohkem informatsiooni hoidmist.

Näiteks võib iga lekseemi muutvormi kohta hoida informatsiooni nende reaalsetest korpusesinemustest. Niiviisi on võimalik klassifitseerida tüüpsõnade teoretiseeringutaset, kui ühe ja sama tüüpsõna alla kuuluvate lekseemide korpusleiud kinnitavad igat selle muutvormi, ei ole see teoretiseeritud.

Peale sõnaartiklite ja morfoloogilise informatsiooni hoitakse leksikaalses ressursis ka globaalset informatsiooni, nagu keele nimetus ja kood.

5.1.1 Sõnaartiklite esitamine LMFis

Iga sõnaartikkel ehk leksikaalne kirje kannab informatsiooni lekseemi sõnaliigi kohta, selle valitud lemma vorm ning morfoloogiamooduliga esitatud muutvormitabeli.

5.1.2 Tüüpsõnamallide esitamine LMFis

5.2 Grammatical Framework morfoloogiakomponent

Mis on see, mida mina teen. Seejärel, mis on programmeerimiskeel Grammatical Framework ja milleks seda kasutatakse.

Morfoloogiakomponendi programmkood on jaotatav kaheks tükiks, leksikoniks ja muuttüüpide funktsioonid. Järgnevalt neist detailsemalt. Viimases alaosas on arutelu GFide võimalustest ja edasiarendusvõimalustest.

5.2.1 Leksikon

5.2.2 Muuttüübid

5.2.3 Arutelu

Loodud morfoloogiakomponenti on kasutatud interaktiivses vadja-vene-vadja vestmikus.

5.3 Integreerimine Giella-taristuga

Keeletehnoloogilise taristuga Giella integreeritakse selles töös peamiselt selleks, et saada kätte õigekirjakontrollija. Giella-taristu koosneb veel võimalustest. Taristut kasutavad peamiselt Giellatekno ja Divvun.

Integreerimine on jagatav kaheks peamiseks osaks: leksikoni integreerimeerimine ja tüüpsõnamallide integreerimine. Seejärel kirjeldatakse taristu poolt loodud õigekirjakontrollija tööpõhimõtet ja lõpetuseks on arutelu.

5.3.1 Leksikon

"Formally, the lexc language is a kind of right-recursive phrase-structure grammar." ja "A lexc description compiles into a standard Xerox finite-state network, either a simple automaton or a transducer." (Beesley ja Karttunen 2003, lk 203).

Kuigi lexc fraasistruktuurigrammatikatega on võimalik paradigmasid (tüüpsõnamalle) mudeldada, ja tavaliselt selleks seda kasutataksegi Giella taristus, võtab see töö teise lähenemisnurga ja lihtsustab võimalikult palju leksikoni struktuuri.

Leksikon koosneb selles töös ainult kahest andest: lemma ja tüüpsõna.

5.3.2 Muuttüübid

Paradigmade ehk tüüpsõnamallide esitus FST formalismis põhineb suuresti Forsbergi ja Huldeni (2016) tööle.

Paradigmad esitatakse relatsioonidena sõnavormi ja lemma koos analüüsiga vahel. Sellised relatsioonid sisaldavad lõpmatut hulka sõnalemmasid, millest mõistagi pole suurem osa vadjakeelsed. Mis on siiski tähtis, on see, et relatsioonid mudeldavad paradigmasid.

Sõnade lõpmatu hulk piiratakse leksikonis antuga ja niiviisi saadakse leksikonis sisalduvate sõnade kõik sõnavormid. Nendest ja ainult nendest sõnavormidest koosnebki esialgne vadja õigekirjakontrollija.

5.3.3 Õigekirjakontrollija

Eelnevalt kirjeldatud integreerimine Giella-taristusse võimaldab taristul luua õigekirjakontrollija. Mis on õigekirjakontrollija, kus seda kasutatakse ja mida see kontrollib?

5.3.4 Arutelu

Loodud õigekirjakontrollija on eesmärgipäraselt jäetud lihtsakoeliseks. See märgib kõik sõnad valeks, mis ei sisaldu sõnastikus. See on lühiajaliseks kasutamiseks ja mõeldud ärgitama kasutajaid ise pakkuma täiendusi ja sõnaloomet vadja sõnastikusse.

6 Kokkuvõte

Magistritöö on kirjeldanud süsteemi, millega on ühelt poolt defineeritud vadja keele normatiivne morfoloogia ja mille põhjal teisalt tuletatakse automaatselt morfoloogiline keeletehnoloogia.

Morfoloogilise normatiivi vajadust ajendab Heinike Heinsoo läbiviidud kursused keelekümbluskoolis Ämmesse Vunukassaa ja normatiiv on hõlpsasti muudetavparendatav ilma programmeerimisoskusteta.

Saadud morfoloogilist tüübistikku on analüüsitud vadja keele grammatikatega ja põhjendatud ajaloolise morfoloogiaga.

_

Töö keskseks osaks on ekstraktmorfoloogiameetodiga saadud tüüpsõnakirjeldused. Kirjeldused kodeeritakse koos sõnastikuga ümber standardsesse vormingusse ja saadud leksikaalse ressursi järgi tuletatakse automaatselt programmkoodi kahe keeletehnoloogilise platvormi jaoks, ja tagatakse seega vadja keele tugi nendes platvormides.

Niivisii kasutatakse ekstraktmorfoloogia meetodit kasutajaliidesena, mille abil koostatakse arvutimorfoloogia ainult tüüpsõnade muutvormitabeleid sedastades – mitte programmeerides.

Magistritöös esitatud töövoog paneb leksikaalse ressursi kesksele kohale ja tuletatud tehnoloogia sellest teiseseks. Uue sõnavara ja vigade parandused tehakse ressursis, mitte mitmes tehnoloogias eraldi.

Kuna nii tüüpsõnade kirjeldused, kui ka ülejäänud sõnastik kodeeritakse rahvusvahelise standardi Lexical Markup Framework vormingusse, tagatakse võimaluse ressursi pikaajaliseks arhiveerimiseks. Leksikaalne ressurss on loetav ja arusaadav palju kauem, kui seda on programmeerimiskood.

Viimase tõttu püüab magistritöö ühendada arvutuslingvistika ja dokumenteeriva lingvistika valdkondi.

7 Põhimõisted ja lühendid

Siin loetletakse töös kasutatud mõisted ja lühendid koos nende tähendustega.

Konkatenatsioon ehk \oplus on tähtede ja tähtjärjendite lükkimine teine-teise järele, et moodustada uus tähtjärjend. Näiteks $aa \oplus be$ moodustab aabe. 23

Lemma on suvaliselt valitud grammatiliste tunnuste komplekt, mida kasutatakse lekseemi viitamiseks. 23

Mikrostruktuur on sõnastiku sõnaartikli sisemine struktuur. 23

Muutvormimall kirjeldab üksiku muutvormi koostamisskeemi ja kannab selle grammatilised tunnused. On integraalne osa tüüpsõnamallist. Koostamisskeem koosneb muutujatest ja konstantidest, mille tähtkoostised lükitakse üks-teise järele. Muutujate tähtkoostised võivad olla mingil moel piiratud. 23

Tehniline tüvi on tähtkoostiste järjend, millega saab tüüpsõnamalli muutvormide muutujad asendada elik väärtustada ja niiviisi koostada ühe konkreetse sõna kõik vormid. 23

Tüüpsõnamall on ekstraktmorfoloogiaga leitud tüüpsõna paradigma kirjeldus, mis koosneb iga muutvormi koostamismallidest ehk muutvormimallidest. Tüüpsõnamall on relatsioon tehnilise tüve ja kõigi selle paradigmasse kuuluvate muutvormide vahel. 14, 23

8 Kirjandus

- Ahlqvist, August (1856). Wotisk grammatik jemte språkprof och ordförteckning: (Föredr. d. 15 Oktober 1855). [Helsingfors: s.n. 162 lk. kokku.
- Airila, Martti (1934). *Vatjan kielen taivutusoppi. 1: Nominien taivutus*. Vähäisiä kirjelmiä 87. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura. 55 lk. kokku.
- Ariste, Paul (1943). Vadja lemmüz: mõningaid vadja sõnaseletusi: avec résumés français. Helsinki: s.n. 1 lk. kokku.
- (1968). A grammar of the Votic language. Indiana University publications. Uralic and Altaic series vol. 68. Bloomington: The Hague: Indiana University; Mouton. 121 lk. kokku.
- Auroux, Sylvain et al., toim. (2006). History of the Language Sciences: An International Handbook on the Evolution of the Study of Language from the Beginnings to the Present. Köide 3. ISBN: 3-11-016736-0.
- Beard, Robert (1987). "Morpheme order in a lexeme/morpheme-based morphology". *Lingua* 72.1, lk. 1–44.
- (1995). Lexeme-morpheme Base Morphology: A General Theory of Inflection and Word Formation. SUNY Series in Linguistics. OCLC: 940540414. State University of New York Press.
- Beesley, Kenneth R ja Lauri Karttunen (2003). *Finite state morphology*. Stanford, Calif.: CSLI Publications. ISBN: 1-57586-433-9 978-1-57586-433-4 1-57586-434-7 978-1-57586-434-1.
- Chomsky, Noam (1957). *Syntactic Structures*. OCLC: 979583577. ISBN: 978-3-11-021832-9. URL: https://doi.org/10.1515/9783110218329 (vaadatud 19.02.2019).
- Erelt, Mati, Tiiu Erelt ja Kristiina Ross (2007). *Eesti Keele Käsiraamat*. 3., täiend. tr. Tallinn: Eesti Keele Sihtasutus. 726 lk. kokku. ISBN: 978-9985-79-210-0.
- Ernits, Enn (2006). "Vadja liikumisest ja kirjakeelest". *Keel ja Kirjandus* 49.1, lk. 85-87. URL: https://www.digar.ee/viewer/et/nlib-digar:81648/143905/page/85.
- (2010). "Vadja kirjaviisist ja sõnaloomest", lk. 17.
- Forsberg, Markus ja Mans Hulden (2016). "Learning Transducer Models for Morphological Analysis from Example Inflections". *Proceedings of StatFSM*. Association for Computational Linguistics, lk. 42. URL: http://anthology.aclweb.org/W16-2405.
- Francopoulo, Gil (2013). *LMF lexical markup framework*. London; Hoboken, NJ: ISTE Ltd; John Wiley & Sons. ISBN: 1-84821-430-8 978-1-84821-430-9.
- Grünberg, Silja *et al.*, toim. (2013). *Vadja keele sõnaraamat =: Vaddaa tšeelee sõna-tširja = Словарь водского языка.* 2., täiend. ja parand. tr. Tallinn: Eesti Keele Sihtasutus. 1823 lk. kokku. ISBN: 978-9985-79-553-8.
- Heinsoo, Heinike (2015). *Vad'd'a sõnakopittõja*. Koostöös Helena Miettinen *et al.* Helsinki ; Tartu: Mooses Putron muistosäätiö, Tallinna Raamatutrükikoda). 182 lk. kokku. ISBN: 978-952-93-5025-4.
- Hockett, Charles F. (august 1954). "Two Models of Grammatical Description". WORD 10.2, lk. 210-234. ISSN: 0043-7956, 2373-5112. DOI: 10.1080/00437956.1954.11659524. URL: http://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/00437956.1954.11659524 (vaadatud 03.09.2018).
- ISO/TC 37/SC 4 (30. juuni 2007). Language resource management—Lexical markup framework (LMF). 24613:2007 Rev.14. ISO. URL: http://lirics.loria.fr/doc_pub/LMF_revision_14.pdf (vaadatud 13.06.2017).
- Karlsson, Fred *et al.* (2002). Üldkeeleteadus. Tallinn: Eesti Keele Sihtasutus. 362 lk. kokku. ISBN: 978-9985-811-96-2.

- Karttunen, Lauri (2003). "Computing with realizational morphology". Teoses: *Computational linguistics and intelligent text processing*. Springer, lk. 203–214. (Vaadatud 18.08.2015).
- Kass, Asta (1961). "Käsitöö- ja rõivastusalane sõnavara vadja keeles". Tartu.
- Koskenniemi, Kimmo (22. juuli 2013). "An informal discovery procedure for two-level rules". Journal of Language Modelling 1.1, lk. 155-188. ISSN: 2299-8470. DOI: 10.15398/jlm. v1i1.62. URL: http://jlm.ipipan.waw.pl/index.php/JLM/article/view/62 (vaadatud 26.09.2016).
- Kross, Kristiina (1984). Eesti noomeni muutmistüüpide produktiivsus: soome-eesti kontrastiivseminar, (Helsingi, 12.-20. okt. 1984): [ettekanne]. Koostöös Keele ja Kirjanduse Instituut ja Eesti NSV Teaduste Akadeemia. Ars grammatica KKI-26. Tallinn: Eesti NSV Teaduste Akadeemia. 40 lk. kokku.
- Laakso, Johanna, toim. (1989). *Vatjan käänteissanasto*. Lexica Societatis Fenno-Ugricae 22. Helsinki: Suomalais-ugrilainen seura. 103 lk. kokku. ISBN: 978-951-9403-21-2.
- Matthews, Peter Hugoe (1991). *Morphology*. 2nd ed. Cambridge textbooks in linguistics. Cambridge: Cambridge University Press. 251 lk. kokku. ISBN: 978-0-521-41043-4 978-0-521-42256-7.
- Mälk, Vaina (1977). *Vadja vanasõnad eesti, soome, karjala ja vene vastetega.* Koostöös Keele ja Kirjanduse Instituut. Tallinn: Eesti Raamat. 404 lk. kokku.
- Pomberg, Merle ja H. Heinsoo (1991). "Vadja tööriistade ja tarbeesemete nimetused Eesti Rahva Muuseumis: kursusetöö". Tartu.
- Raag, Virve (1982). A dictionary of Votic. Uppsala: Fenno-ugrica suecana. 230 lk. kokku.
- Silfverberg, Miikka, Ling Liu ja Mans Hulden (20. august 2018). "A Computational Model for the Linguistic Notion of Morphological Paradigm", lk. 12.
- Stump, Gregory T (2001). Inflectional morphology a theory of paradigm structure. Cambridge; New York: Cambridge University Press. ISBN: 978-0-511-01378-2 978-0-521-78047-6 978-0-511-48633-3. URL: http://dx.doi.org/10.1017/CB09780511486333 (vaadatud 19.07.2015).
- Tsvetkov, Dmitri (1995). *Vatjan kielen Joenperän murteen sanasto*. Helsinki: Suomalais-ugrilainen seura ;Kotimaisten kielten tutkimuskeskus. ISBN: 978-951-9403-83-0.
- (2008). Vadja Keele Grammatika. Koostöös Jüri Viikberg, Ada Ambus ja Eesti Keele Instituut. Tallinn: Eesti Keele Sihtasutus. 169 lk. kokku. ISBN: 978-9985-79-216-2.
- Viks, Ülle (1992). Väike Vormisõnastik. A Concise Morphological Dictionary of Estonian. Koostöös Henno Rajandi ja Keele ja Kirjanduse Instituut. Tallinn: Eesti Teaduste Akadeemia. 837 lk. kokku. ISBN: 5-7976-1215-1.
- (2018). Muuttüübid eesti ükskeelsetes sõnastikes. URL: https://www.eki.ee/teemad/tyybijutt.html (vaadatud 04.03.2018).
- Маркус, Елена Борисовна ја Федор Иванович Рожанский (2011). Современный водский язык: тексты и грамматический очерк. Том 2, Грамматический очерк и библиография: [в 2-х томах]. Koostöös Институт языкознания (Moskva). Санкт Петербург: Нестор-История. 381 lk. kokku. ISBN: 978-5-98187-834-3.

9 The use of Extract Morphology for Automatic Derivation of Language Technology for Votic

An English language summary of this work.

ühisosajada	muutvormimall	tunnused
<u>aa</u> põ	x_1 + põ	SG NOM
<u>aa</u> võd	x_1 + võd	PL NOM
<u>aa</u> va	x_1 + va	SG GEN
<u>aa</u> poi	x_1 + poi	PL GEN
<u>aa</u> pojõ	x_1 + pojõ	PL GEN
<u>aa</u> pa	x_1 + pa	SG PAR
<u>aa</u> poi	x_1 + poi	PL PAR
<u>aa</u> poitõ	x_1 + poitõ	PL PAR
<u>aa</u> paa	x_1 + paa	SG ILL
<u>aa</u> pasõ	x_1 + pasõ	SG ILL
<u>aa</u> poisõ	x_1 + poisõ	PL ILL
<u>aa</u> vaz	x_1 + vaz	SG INE
<u>aa</u> voiz	x_1 + voiz	PL INE
<u>aa</u> võssõ	x_1 + võssõ	SG ELA
<u>aa</u> poissõ	x_1 + poissõ	PL ELA
<u>aa</u> võllõ	x_1 + võllõ	SG ALL
<u>aa</u> poillõ	x_1 + poillõ	PL ALL
<u>aa</u> võl	x_1 + võl	SG ADE
<u>aa</u> poil	x_1 + poil	PL ADE
<u>aa</u> võssi	x_1 + võssi	SG ABL
<u>aa</u> poissi	x_1 + poissi	PL ABL
<u>aa</u> passi	x_1 + passi	SG TRA
<u>aa</u> poissi	x_1 + poissi	PL TRA
<u>aa</u> passaa	x_1 + passaa	SG TER
<u>aa</u> poissaa	x_1 + poissaa	PL TER
<u>aa</u> vaka	x_1 + vaka	SG COM
<u>aa</u> poika	x_1 + poika	PL COM

Tabel 3: Tüüpsõna $aap\tilde{o}$ ekstraheeritud muutvormimall.

10 Lisad

Siin on esitatud kõik ekstraheeritud tüüpsõnamallide tabelid.

ühisosajada	muutvormimall	tunnused
sini n	$x_1 + n$	SG NOM
sini zed	x_1 + zed	PL NOM
<u>sini</u> ze	x_1 + ze	SG GEN
<u>sini</u> zije	x_1 + zije	PL GEN
<u>sini</u> sse	x_1 + sse	SG PAR
<u>sini</u> zii	x_1 + zii	PL PAR
<u>sini</u> ziit	x_1 + ziit	PL PAR
<u>sini</u> ze	x_1 + ze	SG ILL
<u>sini</u> zese	x_1 + zese	SG ILL
<u>sini</u> zije	x_1 + zije	PL ILL
<u>sini</u> zise	x_1 + zise	PL ILL
<u>sini</u> zez	x_1 + zez	SG INE
<u>sini</u> ziz	$x_1 + ziz$	PL INE
<u>sini</u> zess	x_1 + zess	SG ELA
<u>sini</u> ziss	x_1 + ziss	PL ELA
<u>sini</u> zelle	x_1 + zelle	SG ALL
<u>sini</u> zille	x_1 + zille	PL ALL
<u>sini</u> zell	x_1 + zell	SG ADE
<u>sini</u> zill	x_1 + zill	PL ADE
<u>sini</u> zelt	x_1 + zelt	SG ABL
<u>sini</u> zilt	x_1 + zilt	PL ABL
<u>sini</u> zessi	x_1 + zessi	SG TRA
<u>sini</u> zissi	x_1 + zissi	PL TRA
<u>sini</u> zeessaa	x_1 + zeessaa	SG TER
<u>sini</u> ziissaa	x_1 + ziissaa	PL TER
<u>sini</u> zeka	x_1 + zeka	SG COM
<u>sini</u> zika	x_1 + zika	PL COM

Tabel 4: Tüüpsõna sininekstraheeritud muutvormimall.

ühisosajada	muutvormimall	tunnused
<u>ai</u> kõ	x_1 + kõ	SG NOM
<u>ai</u> gõd	x_1 + gõd	PL NOM
<u>ai</u> ga	x_1 + ga	SG GEN
<u>ai</u> koi	x_1 + koi	PL GEN
<u>ai</u> kojõ	x_1 + kojõ	PL GEN
<u>ai</u> ka	x_1 + ka	SG PAR
<u>ai</u> kaa	x_1 + kaa	SG PAR
<u>ai</u> koi	x_1 + koi	PL PAR
<u>ai</u> koitõ	x_1 + koitõ	PL PAR
<u>ai</u> ka	x_1 + ka	SG ILL
<u>ai</u> kasõ	x_1 + kasõ	SG ILL
<u>ai</u> koisõ	x_1 + koisõ	PL ILL
<u>ai</u> gõz	x_1 + gõz	SG INE
<u>ai</u> koiz	x_1 + koiz	PL INE
<u>ai</u> gõssõ	x_1 + gõssõ	SG ELA
<u>ai</u> koissõ	x_1 + koissõ	PL ELA
<u>ai</u> gõllõ	x_1 + gõllõ	SG ALL
<u>ai</u> koillõ	x_1 + koillõ	PL ALL
<u>ai</u> gõl	x_1 + gõl	SG ADE
<u>ai</u> koil	x_1 + koil	PL ADE
<u>ai</u> gõltõ	x_1 + gõltõ	SG ABL
<u>ai</u> koiltõ	x_1 + koiltõ	PL ABL
<u>ai</u> gõssi	x_1 + gõssi	SG TRA
<u>ai</u> koissi	x_1 + koissi	PL TRA
<u>ai</u> kassaa	x_1 + kassaa	SG TER
<u>ai</u> koissaa	x_1 + koissaa	PL TER
<u>ai</u> gaka	x_1 + gaka	SG COM
<u>ai</u> koika	x_1 + koika	PL COM

Tabel 5: Tüüpsõna $aik\tilde{o}$ ekstraheeritud muutvormimall.

ühisosajada	muutvormimall	tunnused
poi kõ	x_1 + kõ	SG NOM
poi gõd	x_1 + gõd	PL NOM
poi ga	x_1 + ga	SG GEN
poi ki	x_1 + ki	PL GEN
poi kije	x_1 + kije	PL GEN
poi ka	x_1 + ka	SG PAR
poi kaa	x_1 + kaa	SG PAR
poi ki	x_1 + ki	PL PAR
poi kitõ	x_1 + kitõ	PL PAR
poi kaa	x_1 + kaa	SG ILL
poi kasõ	x_1 + kasõ	SG ILL
poi ki	x_1 + ki	PL ILL
poi kisõ	x_1 + kisõ	PL ILL
poi gõz	x_1 + gõz	SG INE
poi kiz	x_1 + kiz	PL INE
poi gõssõ	x_1 + gõssõ	SG ELA
<u>poi</u> kissõ	x_1 + kissõ	PL ELA
poi gõllõ	x_1 + gõllõ	SG ALL
poi killõ	x_1 + killõ	PL ALL
<u>poi</u> gõl	x_1 + gõl	SG ADE
poi kil	x_1 + kil	PL ADE
poi gõltõ	x_1 + gõltõ	SG ABL
poi kiltõ	x_1 + kiltõ	PL ABL
poi gõssi	x_1 + gõssi	SG TRA
poi kissi	x_1 + kissi	PL TRA
poi kassaa	x_1 + kassaa	SG TER
poi kissaa	x_1 + kissaa	PL TER
poi gaka	x_1 + gaka	SG COM
poi kika	x_1 + kika	PL COM

Tabel 6: Tüüpsõna $poik\tilde{o}$ ekstraheeritud muutvormimall.

ühisosajada	muutvormimall	tunnused
<u>tüt</u> t <u>ö</u>	$x_1 + t + x_2$	SG NOM
<u>tüt</u> <u>ö</u> d	$x_1 + x_2 + d$	PL NOM
<u>tüt ö</u>	$x_1 + x_2$	SG GEN
<u>tüt</u> t <u>ö</u> i	$x_1 + t + x_2 + i$	PL GEN
<u>tüt</u> t <u>ö</u> je	$x_1 + t + x_2 + je$	PL GEN
<u>tüt</u> t <u>ö</u> ä	$x_1 + t + x_2 + \ddot{a}$	SG PAR
<u>tüt</u> t <u>ö</u> i	$x_1 + t + x_2 + i$	PL PAR
<u>tüt</u> t <u>ö</u> ite	$x_1 + t + x_2 + ite$	PL PAR
<u>tüt</u> t <u>ö</u> se	$x_1 + t + x_2 + se$	SG ILL
<u>tüt</u> t <u>ö</u> ise	$x_1 + t + x_2 + ise$	PL ILL
<u>tüt</u> t <u>ö</u> z	$x_1 + t + x_2 + z$	SG INE
<u>tüt</u> t <u>ö</u> iz	$x_1 + t + x_2 + iz$	PL INE
<u>tüt</u> <u>ö</u> sse	$x_1 + x_2 + sse$	SG ELA
<u>tüt</u> t <u>ö</u> isse	x_1 + t + x_2 + isse	PL ELA
<u>tüt ö</u> lle	$x_1 + x_2 + \text{lle}$	SG ALL
<u>tüt</u> t <u>ö</u> ille	x_1 + t + x_2 + ille	PL ALL
<u>tüt ö</u> l	$x_1 + x_2 + 1$	SG ADE
<u>tüt</u> t <u>ö</u> il	$x_1 + t + x_2 + il$	PL ADE
<u>tüt ö</u> lte	$x_1 + x_2 + lte$	SG ABL
<u>tüt</u> t <u>ö</u> ilte	x_1 + t + x_2 + ilte	PL ABL
<u>tüt ö</u> ssi	$x_1 + x_2 + ssi$	SG TRA
<u>tüt</u> t <u>ö</u> issi	$x_1 + t + x_2 + issi$	PL TRA
<u>tüt</u> t <u>ö</u> ssaa	x_1 + t + x_2 + ssaa	SG TER
<u>tüt</u> t <u>ö</u> issaa	x_1 + t + x_2 + issaa	PL TER
<u>tüt</u> <u>ö</u> ka	$x_1 + x_2 + ka$	SG COM
<u>tüt</u> t <u>ö</u> ika	x_1 + t + x_2 + ika	PL COM

Tabel 7: Tüüpsõna $t\ddot{u}tt\ddot{o}$ ekstraheeritud muutvormimall.

ühisosajada	muutvormimall	tunnused
<u>koir</u> õ	$x_1 + \tilde{o}$	SG NOM
<u>koir</u> õd	x_1 + $\tilde{\text{o}}\text{d}$	PL NOM
<u>koir</u> a	x_1 + a	SG GEN
<u>koir</u> i	$x_1 + i$	PL GEN
<u>koir</u> ije	x_1 + ije	PL GEN
<u>koir</u> a	x_1 + a	SG PAR
<u>koir</u> aa	x_1 + aa	SG PAR
<u>koir</u> i	$x_1 + i$	PL PAR
<u>koir</u> itõ	x_1 + itõ	PL PAR
<u>koir</u> aa	x_1 + aa	SG ILL
<u>koir</u> asõ	x_1 + asõ	SG ILL
<u>koir</u> i	$x_1 + i$	PL ILL
<u>koir</u> isõ	x_1 + isõ	PL ILL
<u>koir</u> õz	x_1 + $\tilde{\mathbf{o}}\mathbf{z}$	SG INE
<u>koir</u> iz	$x_1 + iz$	PL INE
<u>koir</u> õssõ	x_1 + õssõ	SG ELA
<u>koir</u> issõ	x_1 + issõ	PL ELA
<u>koir</u> õllõ	x_1 + õllõ	SG ALL
<u>koir</u> illõ	x_1 + illõ	PL ALL
<u>koir</u> õl	x_1 + $\tilde{\text{ol}}$	SG ADE
<u>koir</u> il	x_1 + il	PL ADE
<u>koir</u> õltõ	x_1 + $\tilde{\mathrm{olto}}$	SG ABL
<u>koir</u> iltõ	x_1 + iltõ	PL ABL
<u>koir</u> õssi	x_1 + õssi	SG TRA
<u>koir</u> issi	x_1 + issi	PL TRA
<u>koir</u> assaa	x_1 + assaa	SG TER
<u>koir</u> issaa	x_1 + issaa	PL TER
<u>koir</u> aka	x_1 + aka	SG COM
<u>koir</u> ika	x_1 + ika	PL COM

Tabel 8: Tüüpsõna $koir\~o$ ekstraheeritud muutvormimall.

ühisosajada	muutvormimall	tunnused
<u>lentü</u> z	$x_1 + z$	SG NOM
<u>lentü</u> sed	x_1 + sed	PL NOM
<u>lentü</u> se	x_1 + se	SG GEN
<u>lentü</u> si	$x_1 + si$	PL GEN
<u>lentü</u> sse	x_1 + sse	SG PAR
<u>lentü</u> ssi	$x_1 + ssi$	PL PAR
<u>lentü</u> sesse	x_1 + sesse	SG ILL
<u>lentü</u> sisse	x_1 + sisse	PL ILL
<u>lentü</u> sez	x_1 + sez	SG INE
<u>lentü</u> siz	$x_1 + siz$	PL INE
<u>lentü</u> sse	x_1 + sse	SG ELA
<u>lentü</u> sissõ	$x_1 + siss\tilde{o}$	PL ELA
<u>lentü</u> gõllõ	x_1 + gõllõ	SG ALL
<u>lentü</u> koillõ	x_1 + koillõ	PL ALL
<u>lentü</u> gõl	x_1 + gõl	SG ADE
<u>lentü</u> koil	x_1 + koil	PL ADE
<u>lentü</u> gõltõ	x_1 + gõltõ	SG ABL
<u>lentü</u> koiltõ	x_1 + koiltõ	PL ABL
<u>lentü</u> gõssi	x_1 + gõssi	SG TRA
<u>lentü</u> koissi	x_1 + koissi	PL TRA
<u>lentü</u> kassaa	x_1 + kassaa	SG TER
<u>lentü</u> koissaa	x_1 + koissaa	PL TER
<u>lentü</u> gaka	x_1 + gaka	SG COM
<u>lentü</u> koika	x_1 + koika	PL COM

Tabel 9: Tüüpsõna $\mathit{lent}\ddot{u}z$ ekstraheeritud muutvormimall.

ühisosajada	muutvormimall	tunnused
<u>luzik</u> kõ	$x_1 + k\tilde{o}$	SG NOM
<u>luzik</u> õd	x_1 + $\tilde{\text{o}}\text{d}$	PL NOM
<u>luzik</u> a	$x_1 + a$	SG GEN
<u>luzik</u> koi	x_1 + koi	PL GEN
<u>luzik</u> kojõ	x_1 + kojõ	PL GEN
<u>luzik</u> ka	x_1 + ka	SG PAR
<u>luzik</u> kaa	x_1 + kaa	SG PAR
<u>luzik</u> koi	x_1 + koi	PL PAR
<u>luzik</u> koitõ	x_1 + koitõ	PL PAR
<u>luzik</u> ka	x_1 + ka	SG ILL
<u>luzik</u> kasõ	x_1 + kasõ	SG ILL
<u>luzik</u> koisõ	x_1 + koisõ	PL ILL
<u>luzik</u> õz	x_1 + $\tilde{\mathbf{o}}\mathbf{z}$	SG INE
<u>luzik</u> koiz	x_1 + koiz	PL INE
<u>luzik</u> õssõ	x_1 + õssõ	SG ELA
<u>luzik</u> koissõ	x_1 + koissõ	PL ELA
<u>luzik</u> gõllõ	x_1 + gõllõ	SG ALL
<u>luzik</u> koillõ	x_1 + koillõ	PL ALL
<u>luzik</u> õl	x_1 + $\tilde{\mathrm{ol}}$	SG ADE
<u>luzik</u> koil	x_1 + koil	PL ADE
<u>luzik</u> õltõ	x_1 + $\tilde{\mathrm{olto}}$	SG ABL
<u>luzik</u> koiltõ	x_1 + koiltõ	PL ABL
<u>luzik</u> õssi	x_1 + õssi	SG TRA
<u>luzik</u> koissi	x_1 + koissi	PL TRA
<u>luzik</u> kassaa	x_1 + kassaa	SG TER
<u>luzik</u> koissaa	x_1 + koissaa	PL TER
<u>luzik</u> aka	x_1 + aka	SG COM
<u>luzik</u> koika	x_1 + koika	PL COM

Tabel 10: Tüüpsõna $\mathit{luzikk\tilde{o}}$ ekstraheeritud muutvormimall.

ühisosajada	muutvormimall	tunnused
<u>luik</u> ko	x_1 + ko	SG NOM
<u>luik</u> od	x_1 + od	PL NOM
<u>luik</u> o	$x_1 + o$	SG GEN
<u>luik</u> koi	x_1 + koi	PL GEN
<u>luik</u> kojõ	x_1 + kojõ	PL GEN
<u>luik</u> koa	x_1 + koa	SG PAR
<u>luik</u> koitõ	x_1 + koitõ	PL PAR
<u>luik</u> kosõ	x_1 + kosõ	SG ILL
<u>luik</u> koisõ	x_1 + koisõ	PL ILL
<u>luik</u> oz	x_1 + oz	SG INE
<u>luik</u> koiz	x_1 + koiz	PL INE
<u>luik</u> ossõ	x_1 + ossõ	SG ELA
<u>luik</u> koissõ	x_1 + koissõ	PL ELA
<u>luik</u> ollõ	x_1 + ollõ	SG ALL
<u>luik</u> koillõ	x_1 + koillõ	PL ALL
<u>luik</u> ol	x_1 + ol	SG ADE
<u>luik</u> koil	x_1 + koil	PL ADE
<u>luik</u> oltõ	x_1 + oltõ	SG ABL
<u>luik</u> koiltõ	x_1 + koiltõ	PL ABL
<u>luik</u> ossi	x_1 + ossi	SG TRA
<u>luik</u> koissi	x_1 + koissi	PL TRA
<u>luik</u> kassaa	x_1 + kassaa	SG TER
<u>luik</u> koissaa	x_1 + koissaa	PL TER
<u>luik</u> oka	x_1 + oka	SG COM
<u>luik</u> koika	x_1 + koika	PL COM

Tabel 11: Tüüpsõna luikko ekstraheeritud muutvormimall.

ühisosajada	muutvormimall	tunnused
<u>ai</u> tõ	x_1 + tõ	SG NOM
<u>ai</u> jõd	x_1 + jõd	PL NOM
<u>ai</u> ja	x_1 + ja	SG GEN
<u>ai</u> toi	x_1 + toi	PL GEN
<u>ai</u> tojõ	x_1 + tojõ	PL GEN
<u>ai</u> ta	x_1 + ta	SG PAR
<u>ai</u> toi	x_1 + toi	PL PAR
<u>ai</u> toitõ	x_1 + toitõ	PL PAR
<u>ai</u> taa	x_1 + taa	SG ILL
<u>ai</u> tasõ	x_1 + tasõ	SG ILL
<u>ai</u> toisõ	x_1 + toisõ	PL ILL
<u>ai</u> jaz	x_1 + jaz	SG INE
<u>ai</u> joiz	x_1 + joiz	PL INE
<u>ai</u> jõssõ	x_1 + jõssõ	SG ELA
<u>ai</u> toissõ	x_1 + toissõ	PL ELA
<u>ai</u> jõllõ	x_1 + jõllõ	SG ALL
<u>ai</u> toillõ	x_1 + toillõ	PL ALL
<u>ai</u> jõl	x_1 + jõl	SG ADE
<u>ai</u> toil	x_1 + toil	PL ADE
<u>ai</u> jõssi	x_1 + jõssi	SG ABL
<u>ai</u> toissi	x_1 + toissi	PL ABL
<u>ai</u> tassi	x_1 + tassi	SG TRA
<u>ai</u> toissi	x_1 + toissi	PL TRA
<u>ai</u> tassaa	x_1 + tassaa	SG TER
<u>ai</u> toissaa	x_1 + toissaa	PL TER
<u>ai</u> jaka	x_1 + jaka	SG COM
<u>ai</u> toika	x_1 + toika	PL COM

Tabel 12: Tüüpsõna $ait\tilde{o}$ ekstraheeritud muutvormimall.

ühisosajada	muutvormimall	tunnused
<u>ahkõr</u> õ	$x_1 + \tilde{\mathbf{o}}$	SG NOM
<u>ahkõr</u> õd	x_1 + $\tilde{\text{o}}\text{d}$	PL NOM
<u>ahkõr</u> a	x_1 + a	SG GEN
<u>ahkõr</u> oi	x_1 + oi	PL GEN
<u>ahkõr</u> a	x_1 + a	SG PAR
<u>ahkõr</u> oi	x_1 + oi	PL PAR
<u>ahkõr</u> oitõ	x_1 + oitõ	PL PAR
<u>ahkõr</u> aa	x_1 + aa	SG ILL
<u>ahkõr</u> asõ	x_1 + asõ	SG ILL
<u>ahkõr</u> oisõ	x_1 + oisõ	PL ILL
<u>ahkõr</u> az	x_1 + az	SG INE
<u>ahkõr</u> oiz	x_1 + oiz	PL INE
<u>ahkõr</u> õssõ	x_1 + õssõ	SG ELA
<u>ahkõr</u> oissõ	x_1 + oissõ	PL ELA
<u>ahkõr</u> õllõ	x_1 + õllõ	SG ALL
<u>ahkõr</u> oillõ	x_1 + oillõ	PL ALL
<u>ahkõr</u> õl	x_1 + $\tilde{\text{ol}}$	SG ADE
<u>ahkõr</u> oil	x_1 + oil	PL ADE
<u>ahkõr</u> õssi	x_1 + õssi	SG ABL
<u>ahkõr</u> oissi	x_1 + oissi	PL ABL
<u>ahkõr</u> assi	x_1 + assi	SG TRA
<u>ahkõr</u> oissi	x_1 + oissi	PL TRA
<u>ahkõr</u> assaa	x_1 + assaa	SG TER
<u>ahkõr</u> oissaa	x_1 + oissaa	PL TER
<u>ahkõr</u> aka	x_1 + aka	SG COM
<u>ahkõr</u> oika	x_1 + oika	PL COM

Tabel 13: Tüüpsõna $ahk \tilde{o}r\tilde{o}$ ekstraheeritud muutvormimall.

ühisosajada	muutvormimall	tunnused
<u>omõn</u>	x_1	SG NOM
<u>omõn</u> ad	x_1 + ad	PL NOM
<u>omõn</u> a	x_1 + a	SG GEN
<u>omõn</u> oi	x_1 + oi	PL GEN
<u>omõn</u> ojõ	x_1 + ojõ	PL GEN
<u>omõn</u> a	x_1 + a	SG PAR
<u>omõn</u> aa	x_1 + aa	SG PAR
<u>omõn</u> oi	x_1 + oi	PL PAR
<u>omõn</u> oitõ	x_1 + oitõ	PL PAR
<u>omõn</u> aa	x_1 + aa	SG ILL
<u>omõn</u> asõ	x_1 + asõ	SG ILL
<u>omõn</u> oisõ	x_1 + oisõ	PL ILL
<u>omõn</u> õz	x_1 + $\tilde{o}z$	SG INE
<u>omõn</u> oiz	x_1 + oiz	PL INE
<u>omõn</u> õssõ	x_1 + õssõ	SG ELA
<u>omõn</u> oissõ	x_1 + oissõ	PL ELA
<u>omõn</u> õllõ	x_1 + õllõ	SG ALL
<u>omõn</u> oillõ	x_1 + oillõ	PL ALL
<u>omõn</u> õl	x_1 + $\tilde{\text{ol}}$	SG ADE
<u>omõn</u> oil	x_1 + oil	PL ADE
<u>omõn</u> õltõ	x_1 + õltõ	SG ABL
<u>omõn</u> oiltõ	x_1 + oiltõ	PL ABL
<u>omõn</u> õssi	x_1 + õssi	SG TRA
<u>omõn</u> oissi	x_1 + oissi	PL TRA
<u>omõn</u> assaa	x_1 + assaa	SG TER
<u>omõn</u> oissaa	=	PL TER
<u>omõn</u> aka	x_1 + aka	SG COM
<u>omõn</u> oika	x_1 + oika	PL COM

Tabel 14: Tüüpsõna $om\tilde{o}n$ ekstraheeritud muutvormimall.

ühisosajada	muutvormimall	tunnused
pliit tõ	x_1 + tõ	SG NOM
pliit õd	x_1 + $\tilde{\text{o}}\text{d}$	PL NOM
pliit a	x_1 + a	SG GEN
pliit toi	x_1 + toi	PL GEN
pliit tojõ	x_1 + tojõ	PL GEN
pliit ta	x_1 + ta	SG PAR
pliit toi	x_1 + toi	PL PAR
pliit toitõ	x_1 + toitõ	PL PAR
pliit tasõ	x_1 + tasõ	SG ILL
pliit toisõ	x_1 + toisõ	PL ILL
<u>pliit</u> tõz	x_1 + tõz	SG INE
pliit toiz	x_1 + toiz	PL INE
pliit õssõ	x_1 + õssõ	SG ELA
pliit toissõ	x_1 + toissõ	PL ELA
pliit õllõ	x_1 + õllõ	SG ALL
<u>pliit</u> toillõ	x_1 + toillõ	PL ALL
pliit õl	x_1 + $\tilde{\mathrm{ol}}$	SG ADE
pliit toil	x_1 + toil	PL ADE
pliit õltõ	x_1 + $\tilde{\text{olto}}$	SG ABL
pliit toiltõ	x_1 + toiltõ	PL ABL
pliit õssi	x_1 + õssi	SG TRA
<u>pliit</u> toissi	x_1 + toissi	PL TRA
<u>pliit</u> tassaa	x_1 + tassaa	SG TER
<u>pliit</u> toissaa	x_1 + toissaa	PL TER
pliit aka	x_1 + aka	SG COM
pliit toika	x_1 + toika	PL COM
pliit taa	x_1 + taa	SG PAR
<u>pliit</u> ta	x_1 + ta	SG ILL

Tabel 15: Tüüpsõna $pliitt\tilde{o}$ ekstraheeritud muutvormimall.

ühisosajada	muutvormimall	tunnused
<u>mansik</u> õz	$x_1 + \tilde{\mathbf{o}}\mathbf{z}$	SG NOM
<u>mansik</u> kad	x_1 + kad	PL NOM
<u>mansik</u> ka	x_1 + ka	SG GEN
<u>mansik</u> kaijõ	x_1 + kaijõ	PL GEN
<u>mansik</u> assõ	x_1 + assõ	SG PAR
<u>mansik</u> kaitõ	x_1 + kaitõ	PL PAR
<u>mansik</u> kasõ	x_1 + kasõ	SG ILL
<u>mansik</u> kaisõ	x_1 + kaisõ	PL ILL
<u>mansik</u> kaz	x_1 + kaz	SG INE
<u>mansik</u> kaiz	x_1 + kaiz	PL INE
<u>mansik</u> kassõ	x_1 + kassõ	SG ELA
<u>mansik</u> kaissõ	x_1 + kaissõ	PL ELA
<u>mansik</u> kallõ	x_1 + kallõ	SG ALL
<u>mansik</u> kaillõ	x_1 + kaillõ	PL ALL
<u>mansik</u> kal	x_1 + kal	SG ADE
<u>mansik</u> kail	x_1 + kail	PL ADE
<u>mansik</u> kaltõ	x_1 + kaltõ	SG ABL
<u>mansik</u> kailtõ	x_1 + kailtõ	PL ABL
<u>mansik</u> kassi	x_1 + kassi	SG TRA
<u>mansik</u> kaissi	x_1 + kaissi	PL TRA
<u>mansik</u> kassaa	x_1 + kassaa	SG TER
<u>mansik</u> kaissaa	x_1 + kaissaa	PL TER
<u>mansik</u> kaka	x_1 + kaka	SG COM
<u>mansik</u> kaika	x_1 + kaika	PL COM

Tabel 16: Tüüpsõna $mansik\tilde{o}z$ ekstraheeritud muutvormimall.

ühisosajada	muutvormimall	tunnused
kat t <u>i</u>	$x_1 + t + x_2$	SG NOM
<u>kat</u> <u>i</u> d	$x_1 + x_2 + d$	PL NOM
<u>kat i</u>	$x_1 + x_2$	SG GEN
<u>kat</u> t <u>i</u> jõ	$x_1 + t + x_2 + j\tilde{o}$	PL GEN
<u>kat</u> t <u>i</u> a	$x_1 + t + x_2 + a$	SG PAR
<u>kat</u> t <u>i</u> i	$x_1 + t + x_2 + i$	PL PAR
<u>kat</u> t <u>i</u> itõ	$x_1 + t + x_2 + it\tilde{o}$	PL PAR
<u>kat</u> t <u>i</u> se	$x_1 + t + x_2 + se$	SG ILL
<u>kat</u> t <u>i</u> ise	$x_1 + t + x_2 + ise$	PL ILL
<u>kat</u> t <u>i</u> z	$x_1 + t + x_2 + z$	SG INE
<u>kat</u> t <u>i</u> iz	$x_1 + t + x_2 + iz$	PL INE
<u>kat</u> <u>i</u> sse	$x_1 + x_2 + sse$	SG ELA
<u>kat</u> t <u>i</u> isse	$x_1 + t + x_2 + isse$	PL ELA
<u>kat</u> <u>i</u> lle	$x_1 + x_2 + \text{lle}$	SG ALL
<u>kat</u> t <u>i</u> ille	x_1 + t + x_2 + ille	PL ALL
<u>kat</u> <u>i</u> l	$x_1 + x_2 + 1$	SG ADE
<u>kat</u> t <u>i</u> il	$x_1 + t + x_2 + il$	PL ADE
<u>kat</u> <u>i</u> lte	$x_1 + x_2 + lte$	SG ABL
<u>kat</u> t <u>i</u> ilte	x_1 + t + x_2 + ilte	PL ABL
<u>kat</u> <u>i</u> ssi	$x_1 + x_2 + ssi$	SG TRA
<u>kat</u> t <u>i</u> issi	x_1 + t + x_2 + issi	PL TRA
<u>kat</u> t <u>i</u> ssaa	$x_1 + t + x_2 + ssaa$	SG TER
<u>kat</u> t <u>i</u> issaa	x_1 + t + x_2 + issaa	PL TER
<u>kat</u> <u>i</u> ka	$x_1 + x_2 + ka$	SG COM
<u>kat</u> t <u>i</u> ika	x_1 + t + x_2 + ika	PL COM

Tabel 17: Tüüpsõna kattiekstraheeritud muutvormimall.

ühisosajada	muutvormimall	tunnused
<u>am</u> mõz	x_1 + mõz	SG NOM
<u>am</u> pad	x_1 + pad	PL NOM
<u>am</u> pa	x_1 + pa	SG GEN
<u>am</u> paijõ	x_1 + paijõ	PL GEN
<u>am</u> massõ	x_1 + massõ	SG PAR
<u>am</u> paitõ	x_1 + paitõ	PL PAR
<u>am</u> pasõ	x_1 + pasõ	SG ILL
<u>am</u> paisõ	x_1 + paisõ	PL ILL
<u>am</u> paz	x_1 + paz	SG INE
<u>am</u> paiz	x_1 + paiz	PL INE
<u>am</u> passõ	x_1 + passõ	SG ELA
<u>am</u> paissõ	x_1 + paissõ	PL ELA
<u>am</u> pallõ	x_1 + pallõ	SG ALL
<u>am</u> paillõ	x_1 + paillõ	PL ALL
<u>am</u> pal	x_1 + pal	SG ADE
<u>am</u> pail	x_1 + pail	PL ADE
<u>am</u> paltõ	x_1 + paltõ	SG ABL
<u>am</u> pailtõ	x_1 + pailtõ	PL ABL
<u>am</u> passi	x_1 + passi	SG TRA
<u>am</u> paissi	x_1 + paissi	PL TRA
<u>am</u> passaa	x_1 + passaa	SG TER
<u>am</u> paissaa	x_1 + paissaa	PL TER
<u>am</u> paka	x_1 + paka	SG COM
<u>am</u> paika	x_1 + paika	PL COM

Tabel 18: Tüüpsõna $amm\tilde{o}z$ ekstraheeritud muutvormimall.

ühisosajada	muutvormimall	tunnused
<u>kõik</u> k	$x_1 + k$	SG NOM
<u>kõik</u> õd	x_1 + $\tilde{\text{o}}\text{d}$	PL NOM
<u>kõik</u> õ	$x_1 + \tilde{o}$	SG GEN
<u>kõik</u> ki	x_1 + ki	PL GEN
<u>kõik</u> kijõ	x_1 + kijõ	PL GEN
<u>kõik</u> ka	x_1 + ka	SG PAR
<u>kõik</u> kaa	x_1 + kaa	SG PAR
<u>kõik</u> kia	x_1 + kia	PL PAR
<u>kõik</u> kitõ	x_1 + kitõ	PL PAR
<u>kõik</u> kaa	x_1 + kaa	SG ILL
<u>kõik</u> kasõ	x_1 + kasõ	SG ILL
<u>kõik</u> ki	x_1 + ki	PL ILL
<u>kõik</u> kisõ	x_1 + kisõ	PL ILL
<u>kõik</u> õz	x_1 + $\tilde{\mathbf{o}}\mathbf{z}$	SG INE
<u>kõik</u> kiz	x_1 + kiz	PL INE
<u>kõik</u> õssõ	x_1 + õssõ	SG ELA
<u>kõik</u> kissõ	x_1 + kissõ	PL ELA
<u>kõik</u> õllõ	x_1 + õllõ	SG ALL
<u>kõik</u> killõ	x_1 + killõ	PL ALL
<u>kõik</u> õl	x_1 + $\tilde{\text{ol}}$	SG ADE
<u>kõik</u> kil	x_1 + kil	PL ADE
<u>kõik</u> õltõ	x_1 + $\tilde{\mathrm{olto}}$	SG ABL
<u>kõik</u> kiltõ	x_1 + kiltõ	PL ABL
<u>kõik</u> õssi	x_1 + õssi	SG TRA
<u>kõik</u> kissi	x_1 + kissi	PL TRA
<u>kõik</u> kassaa	x_1 + kassaa	SG TER
<u>kõik</u> kissaa	x_1 + kissaa	PL TER
<u>kõik</u> aka	x_1 + aka	SG COM
<u>kõik</u> kika	x_1 + kika	PL COM

Tabel 19: Tüüpsõna $k\tilde{o}ikk$ ekstraheeritud muutvormimall.

ühisosajada	muutvormimall	tunnused
<u>kuk</u> kõ	x_1 + kõ	SG NOM
<u>kuk</u> õd	x_1 + $\tilde{\text{o}}\text{d}$	PL NOM
<u>kuk</u> a	x_1 + a	SG GEN
<u>kuk</u> ki	x_1 + ki	PL GEN
<u>kuk</u> kije	x_1 + kije	PL GEN
<u>kuk</u> ka	x_1 + ka	SG PAR
<u>kuk</u> kaa	x_1 + kaa	SG PAR
<u>kuk</u> ki	x_1 + ki	PL PAR
<u>kuk</u> kitõ	x_1 + kitõ	PL PAR
<u>kuk</u> kaa	x_1 + kaa	SG ILL
<u>kuk</u> kasõ	x_1 + kasõ	SG ILL
<u>kuk</u> ki	x_1 + ki	PL ILL
<u>kuk</u> kisõ	x_1 + kisõ	PL ILL
<u>kuk</u> õz	x_1 + $\tilde{\mathbf{o}}\mathbf{z}$	SG INE
<u>kuk</u> kiz	x_1 + kiz	PL INE
<u>kuk</u> õssõ	x_1 + õssõ	SG ELA
<u>kuk</u> kissõ	x_1 + kissõ	PL ELA
<u>kuk</u> õllõ	x_1 + õllõ	SG ALL
<u>kuk</u> killõ	x_1 + killõ	PL ALL
<u>kuk</u> õl	x_1 + $\tilde{\text{ol}}$	SG ADE
<u>kuk</u> kil	x_1 + kil	PL ADE
<u>kuk</u> õltõ	x_1 + $\tilde{\mathrm{olto}}$	SG ABL
<u>kuk</u> kiltõ	x_1 + kiltõ	PL ABL
<u>kuk</u> õssi	x_1 + õssi	SG TRA
<u>kuk</u> kissi	x_1 + kissi	PL TRA
<u>kuk</u> kassaa	x_1 + kassaa	SG TER
<u>kuk</u> kissaa	x_1 + kissaa	PL TER
<u>kuk</u> aka	x_1 + aka	SG COM
<u>kuk</u> kika	x_1 + kika	PL COM

Tabel 20: Tüüpsõna $kukk\tilde{o}$ ekstraheeritud muutvormimall.

ühisosajada	muutvormimall	tunnused
päiv e	x_1 + e	SG NOM
päiv äd	x_1 + äd	PL NOM
päiv ä	x_1 + $\ddot{\mathrm{a}}$	SG GEN
päiv i	$x_1 + i$	PL GEN
päiv ije	x_1 + ije	PL GEN
päiv ä	x_1 + $\ddot{\mathrm{a}}$	SG PAR
päiv ää	x_1 + ää	SG PAR
päiv i	$x_1 + i$	PL PAR
päiv ii	x_1 + ii	PL PAR
päiv ää	x_1 + ää	SG ILL
päiv äse	x_1 + äse	SG ILL
päiv i	$x_1 + i$	PL ILL
päiv ise	x_1 + ise	PL ILL
päiv äz	x_1 + $\ddot{a}z$	SG INE
päiv iz	$x_1 + iz$	PL INE
päiv ässä	x_1 + ässä	SG ELA
päiv issä	x_1 + issä	PL ELA
päiv ällä	x_1 + ällä	SG ALL
<u>päiv</u> ille	x_1 + ille	PL ALL
päiv äl	x_1 + $\ddot{\mathrm{al}}$	SG ADE
<u>päiv</u> il	$x_1 + il$	PL ADE
päiv älte	x_1 + älte	SG ABL
<u>päiv</u> ilte	x_1 + ilte	PL ABL
päiv ässi	x_1 + ässi	SG TRA
päiv issi	x_1 + issi	PL TRA
päiv ässaa	x_1 + ässaa	SG TER
päiv issaa	x_1 + issaa	PL TER
päiv äka	x_1 + äka	SG COM
<u>päiv</u> ika	x_1 + ika	PL COM

Tabel 21: Tüüpsõna $\emph{p\"{aive}}$ ekstraheeritud muutvormimall.

ühisosajada	muutvormimall	tunnused
par tõ	x_1 + tõ	SG NOM
par rõd	x_1 + rõd	PL NOM
par ra	x_1 + ra	SG GEN
par toi	x_1 + toi	PL GEN
par tojõ	x_1 + tojõ	PL GEN
par ta	x_1 + ta	SG PAR
par toi	x_1 + toi	PL PAR
par toitõ	x_1 + toitõ	PL PAR
par tasõ	x_1 + tasõ	SG ILL
par toisõ	x_1 + toisõ	PL ILL
par rõz	x_1 + rõz	SG INE
par toiz	x_1 + toiz	PL INE
par rõssõ	x_1 + rõssõ	SG ELA
par toissõ	x_1 + toissõ	PL ELA
par rõllõ	x_1 + rõllõ	SG ALL
par toillõ	x_1 + toillõ	PL ALL
par rõl	x_1 + rõl	SG ADE
par toil	x_1 + toil	PL ADE
par rõltõ	x_1 + rõltõ	SG ABL
par toiltõ	x_1 + toiltõ	PL ABL
par rõssi	x_1 + rõssi	SG TRA
par toissi	x_1 + toissi	PL TRA
par tassaa	x_1 + tassaa	SG TER
par toissaa	x_1 + toissaa	PL TER
par raka	x_1 + raka	SG COM
par toika	x_1 + toika	PL COM
par taa	x_1 + taa	SG PAR
par ta	x_1 + ta	SG ILL

Tabel 22: Tüüpsõna $part\tilde{o}$ ekstraheeritud muutvormimall.

```
<LexicalEntry morphologicalPatterns="asKatto">
 <feat att="partOfSpeech" val="nn"/>
  <Lemma>
    <feat att="writtenForm" val="katto"/>
 </Lemma>
 <WordForm>
   <feat att="writtenForm" val="katto"/>
   <feat att="grammaticalNumber" val="singular"/>
   <feat att="grammaticalCase" val="nominative"/>
 </WordForm>
  <WordForm>
   <feat att="writtenForm" val="katod"/>
   <feat att="grammaticalNumber" val="plural"/>
   <feat att="grammaticalCase" val="nominative"/>
 </WordForm>
</LexicalEntry>
```

Joonis 1: Sõnaartikli katto esitamine LMFis (muutvormid kajastatud vaid osaliselt).

```
<MorphologicalPattern>
 <feat att="id" val="asTšiutto"/>
 <feat att="partOfSpeech" val="nn"/>
  <TransformSet>
    <GrammaticalFeatures>
      <feat att="grammaticalNumber" val="singular"/>
      <feat att="grammaticalCase" val="nominative"/>
    </GrammaticalFeatures>
    <Process>
      <feat att="operator" val="addAfter"/>
      <feat att="processType" val="pextractAddVariable"/>
      <feat att="variableNum" val="1"/>
    </Process>
    <Process>
      <feat att="operator" val="addAfter"/>
      <feat att="processType" val="pextractAddConstant"/>
      <feat att="stringValue" val="t"/>
   </Process>
    <Process>
      <feat att="operator" val="addAfter"/>
      <feat att="processType" val="pextractAddVariable"/>
      <feat att="variableNum" val="2"/>
   </Process>
 </TransformSet>
  <TransformSet>
    <GrammaticalFeatures>
      <feat att="grammaticalNumber" val="plural"/>
      <feat att="grammaticalCase" val="nominative"/>
   </GrammaticalFeatures>
    <Process>
      <feat att="operator" val="addAfter"/>
      <feat att="processType" val="pextractAddVariable"/>
      <feat att="variableNum" val="1"/>
   </Process>
    <Process>
      <feat att="operator" val="addAfter"/>
      <feat att="processType" val="pextractAddVariable"/>
      <feat att="variableNum" val="2"/>
    </Process>
    <Process>
      <feat att="operator" val="addAfter"/>
      <feat att="processType" val="pextractAddConstant"/>
      <feat att="stringValue" val="d"/>
   </Process>
 </TransformSet>
<MorphologicalPattern>
```

Joonis 2: Tüüpsõnamalli tšiutto (mille alla kuuluvad mh *tšiutto* ja *katto*) esitus LM-Fis. Esitus mudeldab muutvormimalle $x_1 \oplus \mathbf{t} \oplus x_2$ ning $x_1 \oplus x_2 \oplus \mathbf{d}$.